

REDACTIE RENUS
Geregracht 50
2311 PB Leiden

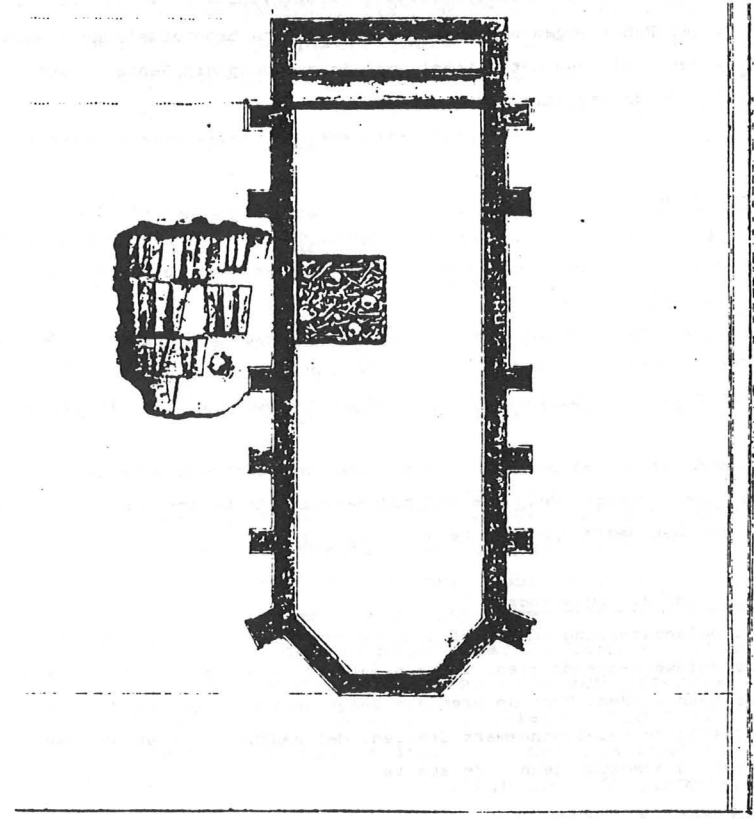
DRUKWERK

PORT BETAALD
LEIDEN

'RENUM'

MEDEDELINGEN BLAD VAN
A.W.N. AFD. RIJNSTREEK

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

1992-2

Renus is een uitgave van de afdeling Rijnstreek van de Archeologische
Werkgemeenschap voor Nederland (A.W.N.)

Renus verschijnt tenminste tweemaal per jaar. Oplage 200 stuks.

Redactie: G. Jansen

Redactieadres: Geregracht 50, 2311 PB Leiden (werkruimte A.W.N.)

++++
Gegevens uit Renus mogen worden overgenomen, mits bronvermelding plaats
vindt en een copie van het artikel, waarin gegevens uit Renus werden
gebruikt, aan de redactie wordt gestuurd.
++++

Vondstmeldingen

Als u iets gevonden heeft, waarvan u denkt, dat het van belang kan zijn;
of als u weet, dat anderen vondsten hebben gedaan, belt u dan a.u.b. met
een van de volgende mensen:

Dick van der Kooij, Welterdreef 93, 2253 LJ Voorschoten, tel. 071-764072
Suus Sprey, Burg. Visserpark 14, 2405 GR Alphen a/d Rijn, tel. 01720-94986
Gijsbert Jansen, Chopinlaan 45, 2394 GK Hazerswoude, tel. 01714-13276

Ook houden wij ons aanbevolen voor melding van plaatsen, waar grondwerk
plaats (gaat) vinden. Help mee het bodemarchief te beschermen: een kleine
vondst kan het begin van iets belangrijks zijn!

Meehelpen met de opgravingen?

Heeft u belangstelling om actief deel te nemen aan het veldwerk, dan kunt
u in de veldwerk-agenda zien, welke projecten in uitvoering zijn, of uit-
gevoerd gaan worden. Voor de precieze gegevens van plaats en tijd kunt u
de bovenstaande telefoonnummers draaien. Met nadruk wordt er op gewezen,
dat ervaring absoluut geen vereiste is.

Restaureren, tekenen en vondstverwerking

Deze werkzaamheden gebeuren in onze werkruimte aan de Geregracht 50 te
Leiden, elke maandagavond vanaf 20.00 uur.

Opgave nieuwe leden

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden bij de administrateur van de A.W.N.,
postbus 100, 2180 AC Hillegom. Het lidmaatschap kost voor volwassenen
f 55,- per jaar. Leden ontvangen zesmaal per jaar het tijdschrift "Westerheem".
Nieuwe leden worden persoonlijk uitgenodigd voor een eerste kennismaking
met de afdeling.

Aan de Leden

In deze Renus treft U de uitnodiging en de stukken voor de
afdelingsjaarvergadering aan. Wij maken U er hier al op attent,
dat deze vergadering niet op de Geregracht zal plaats vinden,
maar dat wij de gastvrijheid van het Gemeentearchief Leiden
zullen genieten. De oude traditie van een korte lezing na de
vergadering is ditmaal ook in ere hersteld. Voor ruimtegebrek
zoals op de Geregracht behoeft U niet te vrezen: dus komt allen.

Het bezoekersaantal van de lezingen fluctueerde in vroeger ja-
ren vaak sterk naar gelang het onderwerp. De laatste paar jaar
is het getal iets toegenomen en heeft zich gestabiliseerd. Een
verheugende ontwikkeling. Als gevolg van de verandering dit
voorjaar moet bekeken worden, of de maandag ook als vaste le-
zingavond misschien nog beter uitkomt. Voor het najaar zijn er
al principetoezeggingen voor voordrachten over ijzertijd en
Delfts aardewerk.

Op de werkavonden is stevig doorgewerkt aan Alphen-Couvee.
Daarbij werd kortgeleden de mijlpaal bereikt, dat alle vondst-
nummers gedetermineerd waren. Door de grote hoeveelheid sporen
op de plattegronden en de talrijke oversnijdingen zal de verde-
re uitwerking nog een hele -maar boeiende- hijs worden. De apar-
te groep van de metaalvondsten kwam schoongemaakt / gerestau-
reerd terug van de R.O.B. Uit allerlei onduidelijke roest-
klompen blijken dan aardige, zij het qua functie soms ondui-
delijke voorwerpen te voorschijn te zijn gekomen. Van Koude-
kerk-Klein-Poelgeest wordt op het moment al het botmateriaal
bijeengezocht en gereed gemaakt voor bewerking door een spe-
cialist. Inmiddels staat al een flinke stapel dozen apart met
roodbakkend aardewerk, dat voor de uitwerking niet meer nodig
is. De bedoeling is, dat beide groepen opafzienbare termijn
het gebouw verlaten.

Na een stille winterperiode werd ook weer enige activiteit te velde ontplooid. In Oegstgeest bekeken wij een terrein aan de Geversstraat d.m.v. boringen op zijn archeologische mogelijkheden. Er bleek geen gelaagdheid aanwezig, misschien is bij de sloop de grond sterk geroerd.

Te Voorschoten krijgen de zeeverkenner van Leif Erikson op hun terrein achter Roucoop gelegen nieuwe clublocalen. In de bouwput van 35 m. lang kwamen maar liefst vier sloten en een greppel aan het licht. Allen met een noord-zuid oriëntatie. De greppel lijkt oud, misschien prehistorisch zelfs, omdat hij volgens het profiel door kleiafzettingen overdekt is. Twee van de sloten kunnen met het kasteel Roucoop in verband staan: één als achtergrens van de 16/17e eeuwse tuinen (aardewerk met die datering was aanwezig), de ander als deel van de tweede omgrachting, die op minstens één 17e eeuwse kaart ingetekend staat. Eveneens in Voorschoten worden op dit moment de werkzaamheden van twee projecten gevolgd. De verbouwing van de Gevers Deynootschool, die centraal pal tegenover de dorpskerk ligt, leverde in een rioolsleuf een afvalkuil op, volgepakt met midden 19e eeus materiaal. Gezien de locatie werd gehoopt op scherven van tien eeuwen daarvóór! Binnen de singels van het terrein van het sinds de 18^e eeuw verdwenen kasteel Rosenburgh wordt de begraafplaats uitgebreid. Ondanks de grote oppervlakte, die hierbij op de schop gaat lijkt dit zo goed als niets op te gaan leveren.

Uit Hazerswoude kreeg de afdeling een vondstmelding. Bij verbouwingswerkzaamheden van een boerderij aan de Hoge Rijndijk zamelde de eigenaar een aantal zakken met scherven bijeen. Ook werd een waterput aangetroffen. De scherven -door de afdeling gedetermineerd- bleken een datering te hebben vanaf het begin van de 17^e eeuw. Opvallend was de hoeveelheid majolicaborden hieronder. De plaats is die van de buitenplaats Byelust, bekend sinds de 17^e en afgebroken op het einde van de 19^e eeuw. Volgens mededeling van de eigenaar zijn bij werkzaamheden eerder sporen gezien. Getracht zal worden dit d.m.v. prikken wat nader in kaart te brengen. Voor graafwerk lijken geen mogelijkheden aanwezig.

UITNODIGING TOT HET BIJWONEN VAN DE AFDELINGSVERGADERING

De vergadering zal gehouden worden op dinsdag 12 mei aanstaande, in de tentoonstellingszaal van het gebouw van het Gemeentearchief, ingang Vliet 45. Het gebouw is toegankelijk vanaf de Vliet of vanaf de Boisotkade, door de tuin. De vergadering vangt aan om 20.00 uur.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen van de vergadering van 7 mei 1991 (opgenomen in deze Renu)
4. Jaarverslag van de secretaris over 1991 (opgenomen in deze Renu)
5. Verslag Kascontrolecommissie
6. Benoeming nieuwe Kascontrolecommissie
7. Financieel verslag over 1991 en begroting voor 1992 (exemplaren aanwezig op de vergadering)
8. Bestuursmutaties

Op grond van de artikelen 5.2.4 en 5.2.5 van ons Huishoudelijk Reglement worden bestuursleden voor een periode van vier jaar gekozen en zijn afgetreden bestuursleden eenmaal terstond herkiesbaar. De heer Van der Kooij heeft sinds 1984 zitting in het afdelingsbestuur en is daarom reglementair niet meer herkiesbaar als bestuurslid. De post van voorzitter van de afdeling komt daarmee vacant. Het bestuur stelt voor de heer G. Jansen als nieuwe voorzitter van de afdeling te verkiezen. Tevens draagt het bestuur mevrouw J. Aldred als nieuw bestuurslid voor.

Tegenkandidaten kunnen tot uiterlijk 7 dagen voor de verkiezingsdatum gesteld worden, schriftelijk ondersteund door ten minste 10 leden. Het huishoudelijk reglement eist in dat geval voorts een geschreven verklaring van de kandidaat, waarin deze verklaart bereid te zijn in het bestuur zitting te willen nemen.

Indien de bestuursvoordracht wordt overgenomen zal het nieuwe bestuur er als volgt uit komen te zien:

G. Jansen	voorzitter
E. Sprietsma	secretaris
G. Louwes	2e secretaris

F. Vervaeet   penningmeester
S. Sprey   lid
J. Aldred   lid
P. van den Broeke   adviserend lid

9. Wat verder ter tafel komt

10. Rondvraag

11. Sluiting

Voor belangstellenden zullen ter vergadering enige exemplaren van het nieuwe huishoudelijke reglement voorhanden zijn.

Aansluitend aan de jaarvergadering zal de heer P. de Baar een lezing verzorgen met als titel "Archeologie in de Rijnstreek vóór Reinwardt".

Schatgraverij is van alle eeuwen. Heel veel van hetgeen al dan niet per toeval gevonden werd, is niet bewaard gebleven of zelfs maar geregistreerd.

Maar toch is wat in geschrift of zelfs in beeld vastgelegd is, als een zeer respectabele oogst te beschouwen. Alleen al de Brittenburg heeft tal van tekenaars geïnspireerd. Kortom, van heel wat vondsten kan in woord en beeld getuigenis gedaan worden. En die beelden (op dia) zijn zeker het aanzien waard

Na afloop van de lezing is er gelegenheid tot het nuttigen van een hapje en een drankje.

Notulen Algemene Ledenvergadering van de A.W.N. afdeling 'Rijnstreek', dinsdag 7 mei 1991.

Aanwezig: 12 leden, waaronder de heer Hardenberg als afgevaardigde van het hoofdbestuur.
5 Afdelingsbestuursleden.

Een bericht van verhindering werd ontvangen van de heer Vervaeet (secretaris).

I. Opening om 20.10 uur door de voorzitter, de heer Van der Kooij.

II. Ingekomen stukken.

Door afwezigheid van de secretaris is dit punt niet te behandelen.

III. Notulen van de vorige algemene ledenvergadering, 8 mei 1990.

(opgenomen in Renus 1991-1):

Blz 5 - nr 2: over de gelden van de Stichting Utopa die na de verbouwing van ons gebouw over zouden zijn en waarvoor een aparte rekening geopend zou moeten worden. De heer Van den Berg vraagt of dit inderdaad gebeurd is. Het antwoord is ontkennend want er is praktisch niets over, het kleine restant wordt administratief apart gehouden.

Blz 6 - nr 9 (Rondvraag): voorlaatste streepje, de begeleiding van nieuwe leden. De heer Hardenberg vraagt zich af hoe het hiermee is, omdat het een landelijke klacht is dat nieuwe leden vinden te weinig aandacht te krijgen.

In onze afdeling zijn er geen klachten bekend. Ook het aanwezige nieuwe lid, de heer Hegeman, heeft geen problemen met zijn begeleiding als nieuw lid. Bovendien kan het nooit kwaad zelf initiatieven te nemen, vindt hij.

IV. Het jaarverslag van de secretaris over 1990 (Renus 1991-1, blz 7 t/m 12).
Geen op- of aanmerkingen. Het verslag is dus goedgekeurd.

V. Het verslag van de kascontrole commissie.

De heren L. van Vliet en E. Sprietsma hebben de financiële administratie van de A.W.N. - afd. Rijnstreek over 1990 in orde bevonden. De penningmeester wordt gedéchargeerd over 1990.

VI. Als leden van de kascontrole commissie over 1991 worden benoemd:

- de heren P. de Baar en B. Miedema.
- als reserve: de heer H. Hegeman.

VII. Financieel verslag over 1990 en begroting voor 1991.

De meest opvallende, constante post is die van 'nadelig saldo' (verlies en winst rekening) en 'te verwerven fondsen' (begroting), m.a.w. het -zelfs enigszins toenemende, financiële tekort van de vereniging.

Naar aanleiding hiervan ontspon zich een levendige discussie en gesprek, vooral over het verkrijgen van méér en/of permanentere subsidies.

Enkele problemen:

- 1- Het exploitatietekort is constant, de subsidies meestal niet.
- 2- Uitwerkkosten worden vaak veel later gemaakt, zodat zij bij het indienen van rekeningen bij bijvoorbeeld gemeenten niet meegenomen kunnen worden.
- 3- Lagere overheden, zoals gemeenten, laten de systematiek van een extra percentage (overheadkosten) vaak wel toe, de Provincie niet.
- 4- Een probleem voor onze afdeling is dat de Provincie Zuid-Holland al een vaste subsidie aan de landelijke A.W.N. geeft. Het hoofdbestuur gebruikt deze subsidie o.m. voor publicatie 'Westerheem', dus in landelijk verband. Bij besprekingen met het hoofdbestuur (bij het betrekken van het gebouw aan de Geregracht) is deze enigszins scheve situatie overingens ter sprake gekomen.

-Hierop merkt de heer Hardenberg op dat e.e.a. iets ingewikkelder ligt: tussen de landelijke A.W.N. en de lagere en hogere overheden lopen vele geldstromen, wisselend per gemeente en provincie. Het overzicht hiervan is enigszins zoek.

En: geen enkele instantie zal een structureel exploitatietekort willen subsidiëren. Wel bijvoorbeeld een verenigingsblad zoals de Renus.

Vervolgens enkele opmerkingen en suggesties:

- 1- Is er een mogelijkheid dat het hoofdbestuur een fonds opricht voor noodlijdende A.W.N. afdelingen?
- 2- M.b.t. de overheadkosten (uitwerkkosten, bijdragen in de exploitatiekosten van het gebouw):
Het I.P.P. van de universiteit van Amsterdam brengt 27% overheadkosten in rekening. In dit licht gezien zou de A.W.N. met 10% geen onbescheiden eis stellen.
- 3- Musea zoals het Rijksmuseum van Oudheden; de Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek; of het Provinciaal Bodemarchief, zouden misschien verzocht kunnen worden enige financiële ondersteuning te leveren. Veel werkzaamheden voor deze instellingen worden gedaan door A.W.N. amateurs.
- 4- De boekhouding van deze afdeling is 'geprofessionaliseerd'. Heeft dit al resultaat gehad?
(Nog) niet. Behalve bij besprekingen met het hoofdbestuur. Van die kant is tot nu toe de enige concrete toezegging gedaan, n.l. om garant te staan voor voor een éénmalig bedrag van Hfl 750,-

VIII. Bestuursmutaties.

Mevrouw Louwes is periodiek aftredend. Zij is herkiesbaar als 2e secretaris/notulist.

De heer Vervaet verlaat zijn post als secretaris en is herkiesbaar als penningmeester.

Kandidaat voor de post van 1e secretaris is de heer Sprietsma.

Voor al deze posten zijn er geen tegenkandidaten, dus alle kandidaten zijn her- of verkozen.

N.B. voorzitter de heer Van der Kooij zit in het bestuur sinds 1983, als voorzitter sinds 1984. Dat betekent dat hij in 1992 periodiek aftredend is en statutair niet herkozen kan worden omdat hij er dan twee termijnen (van elk 4 jaar) op heeft zitten.

IX. Rondvraag.

- 1- De heer Den Hollander bedankt, mede namens de aanwezige leden, het bestuur voor de vele verrichte werkzaamheden in het afgelopen jaar m.b.t. de verhuizing naar en inrichting van het gebouw aan de Geregracht.
- 2- De heer De Baar vraagt zich af wat de op de balans vermelde voorraad boeken inhoudt. Antwoord: een klein depot is aanwezig. Zie o.a. Renus 1991-1.
- 3- Terugkomend op VII - opmerkingen/suggesties nr 3 - merkt de heer Van den Broeke op dat de brieven, gestuurd naar de diverse gemeenten in ons werkgebied over de te benoemen contactpersonen de A.W.N. (afd. Rijnstreek) uiteindelijk ook een financiële bijdrage kunnen opleveren.
- 4- De heer Hardenberg meldt dat de nieuwe A.W.N. folder en poster uit zijn.

X. Om 21.20 uur sluit de voorzitter de vergadering.

JAARVERSLAG OVER 1991

Leden

De afdeling Rijnstreek telde op 31-12-1991 175 leden, waaronder een aantal huisgenoot-leden. De afgelopen jaren schommelde het ledental rond de 150. Het bestuur is verheugd over deze toename en hoopt dat deze positieve ontwikkeling zich in de toekomst zal voortzetten.

Bestuur

Na de ledenvergadering op 7 mei 1991 bestond het bestuur uit de volgende personen:

Voorzitter:	D. van der Kooij
Secretaris:	E. Sprietsma
Tweede secretaris:	G. Louwes
Penningmeester:	F. Vervaet
Lid:	S. Sprey
Lid:	G. Jansen
Adviserend lid:	P. van den Broeke

De heer Van der Kooij heeft sinds 1984 zitting in het bestuur en is vanaf 1986 voorzitter. Het afgelopen jaar was het laatste jaar van zijn tweede vierjaarlijkse periode als bestuurslid. De heer Van der Kooij is daarom reglementair (artt. 5.2.4 en 5.2.5 Huis-houdelijk Reglement) niet meer herkiesbaar.

Het bestuur kwam in 1991 negen maal bijeen. Om de energiekosten van het gebouw te drukken is een aantal malen bij bestuursleden thuis vergaderd. In de bestuursvergaderingen zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- aanschaf nieuw graafmateriaal;
- deelname Leidse Uitdag/Monumentendag;
- mogelijkheden kleine tentoonstelling in de NMB te Alphen;
- afronding nieuw huishoudelijk reglement;
- lezingenprogramma;
- reactie hoofdbestuur AWN inzake verdeling provinciale subsidie en eenmalige bijdrage in exploitatie gebouw;
- publiciteit naar aanleiding van onderzoek naar verdrongen nederzetting Esselykerwoude;

De Open Monumentendag had dit jaar als thema "Monument en Water". Omdat de Afdeling huist in een voormalig rioolgebouw uit de dertiger jaren verzocht de gemeente ons het gebouw voor het publiek open te stellen. Na enige aarzeling (veiligheidsredenen) werd besloten positief te reageren. Binnen was voor de gelegenheid informatiemateriaal over het gebouw en de AWN voorhanden en was een vitrine met Romeins vondstmateriaal uit Alphen ingericht. De deelname aan de Open Monumentendag bleek een groot succes. Dit werd mede in de hand gewerkt door een artikel, dat een dag te voren over de openstelling van ons gebouw als onbekend monument,

in de Leidse pers was verschenen. In de loop van de dag hebben meer dan honderd belangstellenden (waaronder vele nieuwsgierige buurtbewoners) het gebouw bezocht en kennis genomen van het werk van onze afdeling. Onze afdeling heeft die dag zelfs de regionale radio gehaald!
Deze activiteit verving dit jaar de gebruikelijke stand op de Leidse Uitdag in de Pieterskerk.

Commissies/Overige vergaderingen

Namens de afdeling had de heer Van der Kooij ook dit jaar zitting in de Archeologische Begeleidingscommissie van de gemeente Leiden. De commissie heeft dit jaar niet vergaderd. Alle bezoldigde functionarissen van de sectie Archeologie van de gemeente Leiden hebben inmiddels reeds kortere of langere tijd de dienst verlaten. Toegezegd is, dat op het hoogste niveau beslissingen over de toekomst van de Leidse stadsarcheologie genomen zullen worden. De uitkomst van dit beraad laat nog op zich wachten.

De heer Van der Kooij heeft voorts als afgevaardigde van de afdeling deelgenomen aan de regionale vergadering van de AWN, die deze keer werd gehouden in Zoetermeer. De jaarlijkse afgevaardigdenvergadering werd gehouden in Haarlem, en werd namens de afdeling bezocht door de heer Sprietsma. Aan de orde kwamen onder andere het functioneren van de dwarsverbanden en de structuur en werkwijze van de regionale afdelingen. Dit laatste zowel in de richting van provinciale en gemeentelijke overheden als andere lokale/regionale archeologisch werkzame verenigingen of groepen. Met name de opdeling van afdelingen in werkgroepen en de toename van het ontstaan van allerlei stichtingen t.b.v. de lokale archeologie kwamen ter sprake.
Over het functioneren van deze regionale- en afgevaardigdenvergaderingen moet opgemerkt worden, dat de discussies een te algemeen en enquêterend karakter hebben, zonder dat duidelijk conclusies getrokken worden. Het ontbreken van het uitzetten van duidelijke beleidslijnen aan de hand van deze informatie wordt als een gemis ervaren.

Eind 1991 heeft een eerste bijeenkomst plaatsgevonden van een werkgroep, die onder de hoede van de Historische Vereniging Alphen aan den Rijn een inventarisatie gaat maken van voor de archeologie belangrijke archiefbronnen.

Voorts was er met Rijkswaterstaat en een aantal gemeenten overleg over lopend of toekomstig onderzoek. Regelmatig werd contact onderhouden met de provinciaal archeoloog, drs W. Hessing.

Lezingen

Het afgelopen jaar werden de volgende lezingen gehouden:

Mw. drs M. Garthoff - Zwaan	De betekenis van aardewerkversiering in de late middeleeuwen
Drs W.A.M. Hessing	Het onderzoek van inheems-Romeinse grafvelden in het rivierengebied - een tussenbalans
J. van der Meulen	Problemen bij de determinatie van kleipijpen
Drs A.J. Guiran	Rotterdam opgespoord - Archeologisch onderzoek in het tracé van de spoortunnel
Drs A.A. Abbink	Midden-Delfland ondersteboven - Wonen op het veen in de ijzertijd en de Romeinse tijd
Drs L.I. Kooistra	Boeren in Romeins Nederland - Voedselproductie en consumptie

Het gemiddeld aantal aanwezigen bij de lezingen bedroeg ongeveer twintig.

Werkavonden

Zoals gebruikelijk werd ook dit jaar op de maandagavonden gewerkt aan de uitwerking van de diverse opgravingen. De verwerking van het complex Alphen Rijksweg 11/Lemkes is thans afgerond, de conclusies zijn samengevat in een artikel. Verder is gewerkt aan Alphen-Couvée en Koudekerk-Klein Poelgeest, en in mindere mate Voorschoten-Roucoop. Aan verslagen van Lisse-Het Vierkant en de Merovingisch/Karolingische vondsten van Koudekerk wordt thans gewerkt.

Het materiaal van verschillende kleine vondstgroepen (Boskoop, Oegstgeest-Endegeest) werd gewassen. Het merendeel van de in 1991 te Voorschoten-Roucoop bij de 2e en 3e fase van de opgravingen verzamelde vondsten wacht daar helaas nog op. Ruimtegebrek is een van de oorzaken.

De restauratiegroep werkte verder aan de potten van Roucoop en Couvée. Van een aardige tegelvondst uit Koudekerk werd een mooi tentoonstellingsobject gemaakt.

Publiciteit

In Westerheem XL no. 5, 1992 verscheen een artikel met de eerste uitkomsten van het onderzoek van het Couvée-terrein, in Alphen van de hand van Mw. S. Sprey.

De campagne van de tweede fase van Voorschoten-Roucoop werd begeleid door een kleine persbijeenkomst op de rand van de put. Dit resulteerde in het verschijnen van een achttal artikelen.

Een klein berichtje in Renus 91/2 had grote gevolgen. In de veldwerkagenda stond vermeld dat gezocht zou worden naar de restanten van het verdronken dorp Esselykerwoude. Door een

enthousiast lid annex journalist werd deze mededeling op de A.N.P.-telex gezet. waarna het bestuur enkele dagen lang belaagd werd door kranten, radio en T.V. De onderzoeksploeg werd zelfs op het water door een hardnekkige reporter achtervolgd. Het betrof slechts een oriënterend onderzoek dat uiteindelijk nog niets duidelijk heeft opgeleverd.

VELDWERK 1991

Dit verslagjaar kenmerkte zich door een gering aantal veldwerkdagen: behoudens de opgraving Roucoop in het voorjaar waren alle acties binnen één tot drie dagen beëindigd. Hier volgt een korte opsomming, meer bijzonderheden vindt men in de vorige afleveringen van RenuS.

Alphen a/d Rijn, dorp.

Op terreinen aan Stationsstraat en Emmalaan werden boringen gezet. Dit gaf geen aanleiding tot nader onderzoek.

Alphen a/d Rijn, Leidse Schouw: A.W.Z.I.terrein.

In de zomer werd door boringen en proefputjes de aanwezigheid van Romeins materiaal aangetoond. Een vindplaats werd niet gelocaliseerd. Dit lukte wel onder slechte omstandigheden in november met behulp van een graafmachine. Sporen behorend tot een inheems-Romeinse site werden aangesneden. Het grootste deel -vermoedelijk- bleek al sinds enige jaren onder het zanddepot te liggen.

Gezien de vele sporen van Romeinse activiteit (Lemkes/RW 11) in deze omgeving, verdienen de nog resterende weilanden onze aandacht.

Boskoop, kosterij N.H.-kerk.

Op een terrein ten noorden van de dorpskerk, beschikbaar na sloop van de 19^e eeuwse kosterwoning, werd een aantal proefsleuven gegraven. Ook zijn waarnemingen gedaan in diepe ontgravingen bij verwijdering van een olietank. Het terrein, een voormalig kerkhof, was sterk geroerd. De begravingen waren, behalve tegen de westelijke erfscheiding, geruimd. Aangetroffen werd een vage puinbaan, misschien behorend tot een eerdere

kerkfase. De huidige, laat 19e eeuwse kerk staat (deels?) direct op de fundering van zijn 18e eeuwse voorganger. Waargenomen werd verder op een diep niveau een houten ton met beer; uit één proefsleuf kwam 17e eeuws scherfmateriaal.

Koudekerk, Hondsdijksepolder: veldverkenning.

Op een geploegde akker, aansluitend bij het in 1977/78 door de R.O.B. (H. Sarfaty) opgegraven gebied, werd een grote hoeveelheid materiaal verzameld. Datering hoofdzakelijk Merovingisch/Karolingisch. Romeinse scherven zijn vrijwel afwezig. Vastgesteld kon worden, dat de verspreiding van de vondsten zich in een aantal sporen concentreerde.

Koudekerk, Hondsdijksepolder: boringen.

Een weiland, bestemd voor afkleiing, is door boringen onderzocht. De aanwezigheid van een tweetal kreekruigen werd geconstateerd. Nader onderzoek is gepland.

Leiden, Breestraat 85.

In aansluiting op het eerder onderzoek bij dit perceel werd in één van de kelders een aantal boringen gezet. De kelder-vloer lag slechts een weinig boven de ongeroerde klei.

Oegstgeest, Endegeest.

Door de restauratiewerkzaamheden aan dit 17e eeuwse kasteel ontstond de gelegenheid enige waarnemingen te doen. Twee profielen van de opbouw van het voorplein werden getekend. Als voorlopige conclusie is geconstateerd, dat de indeling van het kasteelleiland gewijzigd is. De vondst van laat-ijzertijd aardewerk in een secundaire (17^e eeuwse?) context, gecombineerd met het voorkomen van een dergelijke scherf in stort, afkomstig uit het schonen van sloten elders op het terrein, dwingt ons attent te zijn op de aanwezigheid van materiaal uit deze periode en de verdere werkzaamheden op het totale Endegeestterrein te volgen.

Voorschoten, Roucoop.

Na sloop van het oude fabriekspand werd in de bouwput het ver-

dere beloop van de west- en zuidgracht gevonden. Een deel van de kademuren was hier tot op het funderingshout uitgebroken. Onderzoek naar funderingsresten van het kasteel zelf bracht slechts funderingsbalken van een deel van de oostelijke achtergevel aan het licht. De aanlegdiepte van de kasteelmuren is waarschijnlijk dusdanig miniem, dat de uitbraaksleuven grotendeels binnen het niveau van de humeuze bovengrond gezocht moeten worden. Het merendeel van de kasteelplattegrond ligt nog onopgegraven in de groenstrook ter plaatse. Een grote verrassing was de aanwezigheid van greppels en paalsporen op het gebied ten westen van de gracht. Vondsten wijzen op een 14/15^e eeuwse datering. Zou gezien de recent gevonden aanwijzing voor een tweede omgrachting toch aan een soort voorburchterrein gedacht moeten worden?

Woubrugge, Esselykerwoude.

Op verzoek van prof. H. van der Linden ondernam de afdeling voor het eerst in zijn bestaan een zoektocht te water. Behoudens een overmatige publiciteit leverde de tocht naast enige negatieve zekerheden in archeologisch opzicht ook nog een paar vraagtekens op.

-o

ROMEINSE INFLATIE

Van ons lid A.Wassink ontving de redactie een proeve van zijn steeds dieper gravende onderzoekingen op het gebied van de Romeinse economische en monetaire politiek.

Zijn artikel: "Inflation and financial policy under the Roman Empire to the Price Edict of 301 A.D." verscheen in het (Duitse) tijdschrift Historia XL (1991) 465-493.

Een Nederlandse bewerking vindt men in Spiegel Historiae 27 (februari 1992) 74-78, onder de titel: "'s Werelds eerste hyperinflatie en haar bestrijding.

-o

AWN-RIJNSTREEK -- Plaatselijke Contactpersonen

In Renus 1990-1 werd een overzicht gegeven van plaatselijke contactpersonen, die als vertegenwoordiger van de AWN optreden. Door samenvoeging van gemeenten en personele veranderingen is het nuttig een gecorrigeerde versie te laten verschijnen.

Het is de bedoeling in de loop van het jaar een bijeenkomst te organiseren om de werking van dit systeem te stimuleren en ervaringen uit te wisselen.

Leden uit gemeenten, die in deze lijst niet voorkomen, wordt gevraagd eens te overwegen om zich als contactpersoon op te geven. Of, als ze eerst meer gegevens willen hebben, zich aan te melden voor de bijeenkomst. Opgave bij het secretariaat: Geregracht 50, 2311 PB Leiden, tel. 071-315218 / 764072.

Alphen a/d Rijn <u>Bodegraven</u>	— Suus Sprey - Alphen a/d Rijn.
Rijneveld <u>Boskoop</u>	— Gijsbert Jansen - Hazerswoude-Rijndijk. (Leo Verhart- Boskoop, let ook op ter
Alkemade <u>Jacobswoude</u>	— Marian Kors - Oude Wetering. plaatse)
Leiden Leiderdorp <u>Voorschoten</u>	— Dick van der Kooij - Voorschoten.
<u>Lisse</u>	— Menno Dijkstra - Lisse (samen met Rob Pex)
Oegstgeest <u>Warmond</u>	— Bob van den Berg - Oegstgeest.
<u>Voorhout</u>	— Berry Meijer - Voorhout.
<u>Sassenheim</u>	— Hans Hardenberg - Sassenheim.
Valkenburg Noordwijk <u>Noordwijkerhout</u>	— Frits Kleinhuis - Noordwijkerhout.

Symposium Amateurarcheologie in Zuid-Holland

Op 6 juni 1992 organiseert de Archeologische Werkgroep "Helinium" (A.W.N.-afdeling 8) een symposium over "Amateurarcheologie in Zuid-Holland". Uit alle regio's van onze provincie zal een amateur spreken over de resultaten van archeologisch onderzoek, zoals dat in de laatste jaren heeft plaatsgevonden.

Deze lezingen geven een goed beeld van de gang van zaken van het archeologisch onderzoek en bieden bovendien de deelnemers de kans met amateurs uit andere regio's van gedachten te wisselen over vragen, problemen en/of ontwikkelingen, die op archeologisch gebied aan de orde zijn.

De dag wordt afgesloten met een kleine rondwandeling door het historische centrum van Vlaardingen en een bezoek aan de zgn. Grote Kerk, waarbij de gelegenheid bestaat de toren te beklimmen (op eigen risico).

De deelnemers betalen slechts fl. 10,- inschrijvingskosten, hierbij is een eenvoudige lunch inbegrepen.

Programma:

- 10.00-10.30 Inschrijving en koffie
- 10.30-10.35 Opening
- 10.35-11.05 drs.W.A.M.Hessing (provinciaal archeoloog Z.-H./R.O.B.): "Over de relatie amateur/ professional".
- 11.05-11.50 D.van der Kooij (AWN Rijnstreek) : "Kasteelonderzoek in de Rijnstreek, in het bijzonder Klein Poalgeest te Koudekerk a/d Rijn en Roucoop te Voorschoten".
- 11.50-12.00 Koffie/thee
- 12.00-12.30 E.Dullaart (Archeologische Werkgroep Zoetermeer): "Archeologisch onderzoek ridderhofstede Palensteyn".
- 12.30-12.45 wandeling naar het Oude Stadhuis aan de Markt.
- 12.45-13.15 Lunch
- 13.15-13.45 R.de Graad(AWN Nieuwe Maas): "Een inheems-Romeinse vindplaats te Schiedam".
- 13.45-14.15 J.Otte (AWN Lek en Merwedestreek) : "Het onderzoek Huis Berckepoort te Dordrecht".
- 14.15-14.45 J.P. ter Brugge (AWN Helinium) : "Middeleeuwse nederzittingsontwikkeling van Vlaardingen".
- 14.45-15.15 Thee
- 15.15-15.45 P.G.Heinsbroek (AWN Helinium) : "Het onderzoek naar een middeleeuwse natuurstenen sarcophaag en -deksel, gevonden in de Vlaardingse Grote Kerk".
- 15.45-17.00 Bezoek aan de Grote Kerk en rondwandeling door het centrum.
- 17.00-17.30 Eventueel gelegenheid tot het drinken van een glaasje in het Oude Stadhuis.

Deelnamekosten ad fl.10,- over te maken op gironummer 247577 ten name van "penningmeester arch.werkgroep Helinium" onder vermelding van "symposium" (is tevens inschrijving).

De deelnemers ontvangen bij inschrijving een programmaboekje waarin een korte samenvatting van de lezingen en een plattegrond van Vlaardingen met routes.

Het verzamelpunt voor inschrijving is: Cultureel Centrum Hollandia, Oosthavenkade 42 te Vlaardingen, ca. 10 min. vanaf station Vlaardingen Centrum.

Inlichtingen: dhr. M.A.Struijs, telefoon: 010-4342122(werk)

Inhoud RENU 19992 - 2 :

Aan de leden.....	2
Uitnodiging afdelingsjaarvergadering 1992.....	4
Notulen afdelingsjaarvergadering 1991.....	6
Jaarverslag over 1991.....	8
Plaatselijke contactpersonen.....	14
Veldwerkagenda.....	16
Symposium Amateurarcheologie in Zuid-Holland.....	17

Op het omslag:

Fragment van een kaart uit het archief van de gemeente Leiden. Absolute zekerheid over de afgebeelde kapel is er niet; maar de heer P. de Baar zal in zijn lezing op de afdelingsjaarvergadering een tipje van de sluier proberen op te lichten.

JANUARI 1992